

”Du är inte tjock, du är ju jättefin!”

En kvalitativ studie om fat-shaming på internet och upprätthållandet av normen kring den smala kvinnokroppen.

“You’re not fat, you look great!”

A qualitative study on fatshaming online, and the upholding of the norm of the thin female body.

Emelie Andersson

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Genusvetenskap III

Grundnivå 15 hp

Handledare: Magnus Åberg & Susanne Brandheim

Examinator: Ulf Mellström

Datum: 2015-06-04

Abstract

Vi har i vårt västerländska samhälle en smalhetsnorm som innebär att smala kroppar premieras på bekostnad av tjocka. Dessa tjocka kroppar stigmatiseras, diskrimineras och förtrycks strukturellt, så kallad fat-shaming. Forskning visar att fat-shaming drabbar tjocka kvinnor allra hårdast. En arena som blir en allt större del av våra liv är internet, och här – precis som i den ”vanliga världen”, är fat-shaming vanligt förekommande. Syftet med studien är att, ur ett genusvetenskapligt perspektiv, undersöka den negativa synen på kvinnor med tjocka kroppar, genom att utforska olika mönster av fat-shaming på internet, samt hur normen om kvinnokroppen som smal återskapas och upprätthålls, genom kommentarerna. Som analysverktyg för normens upprätthållande, användes begreppet performativitet. Studien fann fem kategorier av fat-shaming i kommentarerna, med totalt tolv subkategorier. Kommentarererna innehöll fat-shaming som kretsade kring följande teman: (o)hälsa, samhällsbelastning, fördomar om tjocka, förringning av stigma-problematiken, samt förolämpningar. Genom att med språket peka ut den tjocka kvinnokroppen som mindre duglig och avvikande reproduceras och upprätthålls synen på den smala kvinnokroppen som det önskvärda, som normen. Bara genom att peka ut avvikare kan normen upprätthållas, och kommentarerna i denna studie fungerar som ett verbalt utpekande.

Nyckelord: Fat-shaming, stigmatisering, övervikt, fetma, kvinnokroppar, normer, performativitet

Förord

”The fat body is culturally understood to exist in a permanent state of the ‘before’ image perpetually awaiting the “after”, successfully slimmed self. It is through this cultural insistence on transitional inevitability that fat individuals are imagined to no longer be objects of shame, and become full members of the collective body” (Kargbo 2013:162).

Denna studie är ett resultat av ett liv fyllt av självförakt och kroppshat. Det är en början på en personlig resa för att förstå grunderna i mina känslor och tankar, i förhållande till feminismen - som kommit som en räddare i nöden. Det är en politisk och aktivistisk vädjan om en hyllning av kroppen som funktionell, snarare än vacker, och en djup önskan om att få tillåtelse att vara nöjd och att få älska min kropp, oavsett hur den ser ut.

Jag skulle vilja tacka Magnus Åberg och Susanne Brandheim, för timmar av samtalande, skrattande och bollande av idéer. För inspiration, stöd och en aldrig sviktande tilltro till min förmåga. Jag har gått från varje handledarträff med ett leende på läpparna och lugn i själen.

Jag skulle också vilja tacka de feminister och fettaktivister som enträget, trots hat och hot, skriver om verkligheten som tjocka personer, främst kvinnor, möter dagligen - för att ni tagit mig ett steg längre bort från självhat, och ett steg närmare självacceptans.

Innehållsförteckning

Inledning 1	5
Bakgrund 1.1	5
Syfte och frågeställning 1.2	7
Tidigare forskning 1.3	8
<i>Synen på, stigmatisering och diskriminering av, tjocka personer generellt 1.3.1</i>	8
<i>Synen på, stigmatisering och diskriminering av, tjocka kvinnor 1.3.2</i>	8
<i>Psykologiska konsekvenser av fettstigmatisering 1.3.3</i>	9
<i>Fettstigmatisering på internet 1.3.4</i>	10
Teoretisk referensram 1.4	10
<i>Kön och genus 1.4.1</i>	10
<i>Sociala Normer och performativitet 1.4.2</i>	11
<i>Övervikt & Fetma 1.4.3</i>	12
<i>Fat-shaming 1.4.4</i>	12
Metod 2	13
Situering och reflexivitet 2.1	13
Urval 2.2	14
<i>Forum 2.2.1</i>	14
<i>Kommentarer 2.2.2</i>	15
Datansamlingsmetod 2.3	16
Databearbetning/Analys 2.4	16
Etiskt förhållningssätt 2.5	17
Resultat 3	18
De självutnämnda läkarna 3.1	19
<i>Övervikt och ohälsa 3.1.1</i>	19
<i>Lika illa som... 3.1.2</i>	20

Samhällsvetarna 3.2	21
<i>Det gigantiska samhällsproblemet 3.2.1</i>	21
<i>Skattebetalarnas fiende 3.2.2</i>	22
Överviktsexperterna 3.3	22
<i>Feta människor är/har 3.3.1</i>	22
<i>Feta människor gör 3.3.2</i>	23
<i>Feta människor borde 3.3.3</i>	23
Fokusförflyttarna och förringarna 3.4	24
<i>Stackars smala 3.4.1</i>	24
<i>Men de som har det värre då? 3.4.2</i>	25
Förolämparna och de gagnlösa kommentarernas mästare 3.5	26
<i>De stora skämten 3.5.1</i>	26
<i>Allmänna elakheter 3.5.2</i>	26
<i>Obegriplig poäng 3.5.3</i>	27
Diskussion 4	27
Resultatdiskussion 4.1	28
Metoddiskussion 4.2	33
Referenser	35

Inledning 1

Bakgrund 1.1

Förekomsten av kroppsideal är ingen ny företeelse, utan har i princip funnits lika länge som den moderna människan. Hur idealet ser ut är helt beroende av tid, plats, kulturella värderingar, samt ekonomiska och miljömässiga omständigheter (Popenoe 2005). I en tidigare studie (Andersson 2013) har jag lyft fram Anneli Liukkos forskning kring kroppsideal ur ett historiskt perspektiv. Liukko (1996) har beskrivit hur idealen kring människokroppen, på ett generellt plan, har förändrats genom tiderna. Olika ideal har avbytt varandra, och det ideal som under en tidsperiod har förkastats, har återkommit längre fram och så vidare. Det är alltså inte så att idealen gällande kroppsform enbart går i en riktning, till exempel från smal till tjock. Snarare pendlar de fram och tillbaka.

Under antikens Rom ansågs det inte alls vara något fel med överviktiga kroppar, det var tvärtom ganska vanligt, medan det under början av vår tideräkning blev allt vanligare att mat kräktes upp för att behålla den slanka kropp som då var idealet. Liukko (1996) beskriver hur övervikt och fetma under medeltiden sakta började betraktas som någonting äckligt och motbjudande, för att det sedan under barocken däremot gärna skulle vara rundare kroppsformer. Med andra ord har alltså idealen varierat under historiens gång, och bara sedan i början av 1900-talet har de hunnit förändras ett antal gånger. Under 1920-talet var exempelvis idealet för kvinnan att vara smal och platt, men andra världskriget medförde ett något muskulösare ideal. Under efterkrigstiden, på 1950-talet, bjöd idealet åter på rundare former där kvinnorna gärna skulle vara storbystade, med bredare höfter, medan efterföljande årtiondes ideal bestod av magra modellkroppar. I Sverige gick det att följa kroppsidealen för kvinnor genom att betrakta måtten på Fröken Sverige. Hon blev allt längre, i takt med att hon också blev smalare (Liukko 1996). Det är detta smala ideal som fortfarande kvarstår i vårt västerländska samhälle, även om det de senaste åren framträtt tillfälliga försök till altereringar så som ”strong is the new skinny” (stark är det nya smala), som är ett mer vältränat ideal (se exempelvis CBC 2013; Inquisitr 2015).

Olika kroppsformer har under olika tidsperioder även tillskrivits varierande attribut, vilka har följt samhällsklimatet. Smalhetsidealet har till exempel under vissa perioder förknippats med religiösa aspekter. På 1200-talet ansågs handlingen att svälta sig, eller att åtminstone vara ytterst återhållsam med mat, kunna bringa fram renhet, andlighet, och Guds acceptans. Snålare matvanor har även förknippats med tankens klarhet och intellektualism. Övervikt och framskjutande magar har i perioder, åtminstone hos män, betraktas som ett tecken på välstånd

och hälsa, förknippat med högre sociala klasser, och under vissa perioder var det tecknet på jordisk njutning (Liukko 1996). I vår nuvarande postmoderna västerländska kultur associeras den smala kroppen generellt med kontroll, dygd och moral, medan den tjocka kroppen framförallt förknippas med brist på kontroll, moralisk slapphet, lathet och orenhet (Gilman 2008; Gracia-Arnaiz 2010). Den smala slanka kroppen är i vår nutid alltså norm, och premieras på bekostnad av den tjocka.

G. M. Eller (2014) beskriver hur tjocka människor bryter mot det hon kallar för det ”västerländska samvetet”, genom att bryta mot smalhetsnormen – något som får en rad olika konsekvenser. Personer som bryter mot smalhetsnormen ses som socialt accepterade måltavlor för skambeläggning och hat-kommentarer, så kallad fat-shaming. Tjocka personer förknippas med brist på självkontroll, och därigenom avsaknaden av moral. Den diskriminering som tjocka personer möter är systematisk så till vida att dess närvaro kan penetrera i princip alla livsaspekter, på otaliga arenor i vardagslivet, så som skolan, inom vården, på arbetsmarknaden etcetera. Att vara tjock påverkar alltså det sociala livet - chanser till bra utbildning, god hälsovård, karriärmöjligheter, och även kärleksliv (Eller 2014). Vidare påtalar Eller (2014) att det inte bara är i vuxenlivet som tjocka påverkas av stigmatiseringen, utan även i barndomen. Hon beskriver hur konsekvenserna för tjocka barn inte bara är sociala, utan även ekonomiska. Exempelvis lägger föräldrar mindre summor pengar på saker och utbildning om barnen är tjocka än om de är smala (Eller 2014). Med andra ord påverkas hela livet för en tjock person.

Det är dessutom så att vi lever i ett ojämnt samhälle där kvinnor och män värderas olika högt och utifrån olika premisser (Gemzöe 2002). Män tenderar att värderas utifrån prestationer och framgång, medan kvinnor ofta värderas utifrån sitt utseende, och då mäns kroppar får betraktas och värderas utifrån sin funktionalitet, ses kvinnors kroppar utifrån sin skönhet och attraktivitet (Eduards 2007; Young 2000). Mannen utgör subjektet, normen, i samhället, och därmed betraktas kvinnan som något som blir till enbart i förhållande till mannen. Kvinnan konstitueras av det mannen *inte* är (de Beauvoir 2002). Det finns alltså en skillnad i synen på den kvinnliga och den manliga kroppen, och med det fokus som läggs på kvinnors utseende och attraktivitet blir kroppsideal en betydligt mer avgörande del för kvinnor. Alltså, trots att övervikt och fetma anses vara negativt hos båda könen, är det dock så i betydligt större utsträckning för kvinnor än för män (Liukko 1996).

Samtidigt som mediavärlden skriker ut att vi är mitt uppe i en fetmaepidemi (se exempelvis Björck 2010; Expressen 2010; Mårtensson 2015; Simsek 2015), som med alla medel måste bekämpas, ökar hälsohetsen i samhället. Trots att det finns forskning som säger att det inte finns

några entydiga samband mellan övervikt och ohälsa (se exempelvis Campos, Saguy, Ernsberger, Oliver & Gaesser 2005), så avlöser viktminskningstipsen och dieterna varandra. En enkel ”googling” ger alla tips som behövs för att få en så snygg och slank kropp som möjligt. Träning, kost och wellness är ord som infiltrerar de flestas liv på ett eller annat sätt, och frågan har börjat ställas, om hälsotrenden som råder verkligen är så hälsosam som den vill framstå (se exempelvis Johansson 2012; Trendrapporten 2015).

Oavsett hur det ligger till, om övervikt är ohälsosamt eller inte, så står det klart och tydligt att den allmänna samhällsuppfattningen är att det är bättre att vara smal än att vara tjock, samt att tjocka kroppar i allmänhet förknippas med ohälsa. Det är ju uppenbarligen så att tjocka kroppar provocerar så till den milda grad att människor tar sig friheten att på negativa och kränkande sätt kommentera tjocka personers utseende. Detta sker som ovan redogjorts för, på en mängd olika vis och på flertalet områden i tjocka människors liv och vardag. En arena som öppnat upp för en helt ny typ av social interaktion är internet. I takt med att vi spenderar mer tid uppkopplade på nätet, utgör det också en större del av våra sociala liv. Det innebär att vi i hög grad påverkas av vad som händer i cybervärlden, och trots att den inte till fullo går att jämföra med det ”riktiga” livet, så blir det inte mindre verkligt för det. Fettstigmatisering och utsatthet för tjocka förekommer även på internet, och påverkar där minst lika mycket som i den fysiska världen. Men hur ser då fat-shaming på internet ut?

Syfte och frågeställning 1.2

Med ovanstående inledning blir det alltså tydligt att tjocka personer påverkas av stigmatiseringen av den feta kroppen, och att de som drabbas hårdast är kvinnor. Detta tar sig uttryck på en mängd olika sätt, på en mängd olika arenor.

Syftet med studien är att, ur ett genusvetenskapligt perspektiv, undersöka den negativa synen på kvinnor med tjocka kroppar, genom att utforska olika mönster av fat-shaming på internet.

Studien syftar till att svara på följande frågeställningar:

- På vilka sätt uttrycks fat-shaming genom kommentarer på internet, rörande tjocka kroppar och deras rätt att få synas på samma villkor som normsmala kroppar?
- Hur återskapas och upprätthålls normen om kvinnokroppen som smal, genom kommentarerna?

Tidigare forskning 1.3

Forskningen om fat-shaming just på internet tycks vara tämligen begränsad, men det har skrivits desto mer om stigmatisering och diskriminering av tjocka personer rent generellt, och om tjocka kvinnor mer specifikt. Det har även skrivits en rad artiklar om de psykologiska konsekvenserna av fettstigmat. Här nedan följer en sammanfattning av utvalda delar

Stigmatisering och diskriminering av tjocka personer generellt 1.3.1

Mycket av den forskning som gjorts visar att det finns en tydlig stigmatisering, och i vissa fall diskriminering, av tjocka kroppar, som yttrar sig på olika vis, och vetenskaplig litteratur visar en klar och tydlig genomgripande fördomsfullhet mot överviktiga (Puhl & Brownell 2001). Detta är något som påverkar stora delar av det sociala livet hos tjocka, från barndomen och genom vuxenlivet. I sin artikel *On fat Oppression* argumenterar Eller (2014) för att det inte bara finns en diskriminering, utan även ett förtryck mot tjocka, och beskriver hur detta påverkar flera livsaspekter hos de drabbade, så som i skolan, på arbetsmarknaden, hos läkaren, i det sociala livet och i kärleksrelationer. Detta är något som stärks bland annat av Puhl och Brownells forskning (2001). De beskriver stigmatisering och diskriminering inom tre viktiga livsområden: skolan, arbetsmarknaden och vården. Exempelvis är föräldrar benägna att spendera mindre pengar på utbildning till sina tjocka barn, än till sina smala, och att närmare 30 procent av lärarna i studien ansåg att fetma är något av det värsta som kan hända en människa. Gällande yrkeslivet återfanns också fördomar mot överviktiga. Även med identiska kvalifikationer, anställs hellre en smal person än en tjock. Fördomar om tjocka som lata och odisciplinerade visade sig påverka löner och möjligheter till befordran. Även personal i hälso- och sjukvården visade hysa negativa attityder då läkare, sjuksköterskor och medicinstuderande tillfrågades. En fjärdedel av sjuksköterskorna uttryckte till exempel att de kände sig äcklade av feta personer (Puhl & Brownell 2001; Schwartz & Brownell 2003). En annan studie av Ogden och Clementi (2009) undersökte vilka personlighetsdrag läkare och medicinstuderande tillskrev överviktiga. 97 procent av läkarna och medicinstuderande bedömde överviktiga som dumma, 90 procent som svaga och 55 procent som fula (Ogden & Clementi 2009). Studier visar också på rädslan för att bli/vara tjock. Bland annat uppgav 24 procent av kvinnorna och 17 procent av männen i en studie att de skulle välja att förkorta sitt liv med tre år, eller mer, för att få ha sin idealtvikt (Garner 1997).

Stigmatisering och diskriminering av tjocka kvinnor 1.3.2

Det har skrivits en hel del om förtrycket just mot tjocka kvinnor, då det är den grupp som fettföraktet slår hårdast mot. Bland annat har situationen för feta kvinnor i USA beskrivits,

gällande yrkesliv, utbildning, romantiska relationer, sjukvård och porträttering i media. Denna forskning visar att feta kvinnor är mindre troliga att bli anställda, får sämre behandling och tjänar mindre än sin smala kvinnliga kollegor. De bestraffas även inom skolväsendet. Tjocka kvinnor har sämre chanser på den "romantiska marknaden", och är mindre troliga att bli gifta, än smala kvinnor. Även vid adoptioner har tjocka kvinnor sämre chans att få bli föräldrar. De har också få möjligheter att se fördelaktiga porträtt av sig själva i media, då de istället porträtteras som skämt, som oattraktiva, eller som någon att tycka synd om (Fikkan & Rothblum 2012; Swami, Pitsching, Stieger, Tovée & Voracek 2010). Gällande fysisk attraktivitet och val av sexuella partners är tjocka kvinnor lågt rankade. Övervikt är ett av de drag som anses minst attraktivt. Både kvinnor och män rankade "överviktig partner" som det minst tilltalande, men män är troligare att basera valet på sexuell partner på vikt, än vad kvinnor är. Män rankade överviktiga kvinnor som mindre attraktiva än kvinnor i rullstol, kvinnor som saknade kroppsdelar, som hade en psykisk sjukdom, eller som hade en sexuellt överförbar sjukdom (Chen & Brown 2005).

Psykologiska konsekvenser av fettstigmatisering 1.3.3

Fettstigmatisering förekommer inom en mängd olika livsområden och är genomgripande, men det manifesterar sig på ett antal olika sätt, som skiljer sig systematiskt genom dess relation till olika sociala diskurser. Beroende på vilken typ av stigma som möts, tolkas det och tas emot olika. Lewis, Thomas, Warwick Blood, Castle, Hyde och Komesaroff (2011) använde tre olika kategoriseringar för stigmatisering: 1. Direkt (ex. bli antastad i det offentliga); 2. Miljömässig (ex. inte få plats i flygsätet); 3. Indirekt (ex. få sin kundkorg granskad i affären). De fann att mer subtila former av stigma hade mest inverkan, och skapade barriärer för tjocka att ägna sig åt hälsopromoterande aktiviteter. Däremot kände sig tjocka mer maktlösa av indirekta och miljömässiga former av stigmatisering. Stigmatiseringen utmanades sällan av de drabbade, utan istället anklagade de sig själva för situationen, vilket ledde vidare till att de undvek situationer där de trodde sig kunna bli stigmatiserade, och de tänkte konstant på hur de skulle bli av med sin övervikt (Lewis et al. 2011). En studie av Annis, Cash och Hrabosky (2003) undersökte kroppssyn hos kvinnor i tre kategorier: 1. Aldrig överviktiga, 2. Före detta överviktiga; 3. Nuvarande överviktiga. Resultatet visade att nuvarande överviktiga kvinnor uppvisade mer stress, missnöje med sin kropp, vikt fokusering och dysfunktionell kroppsrelation, lägre självkänsla och mindre livsglädje än aldrig överviktiga kvinnor. Studien påvisade även att före detta tjocka kvinnor var jämförbara med nuvarande tjocka kvinnor gällande överviktsfokus och

dysfunktionell kroppsrelation, vilket alltså påvisar att stigmatiseringen sitter så hårt fastsatt, att de trots viktnedgång, fortfarande känner ångest inför sin kropp (Annis et. al 2003).

Fettstigmatisering på internet 1.3.4

En studie där kommentarer gällande övervikt och fetma på internet analyserades, gjordes 2014 av De Brún, McCarthy, McKenzie och McGloin, där 2872 kommentarer ingick. Studien utfördes under tre år och kommentarerna som samlades in från olika multiämnes-forum, var kommentarer tillhörande diskussionstrådar som gällde övervikt och fetma. Vid analysen fann forskarna tre tydliga teman, kategorier, av kommentarer: 1. Reaktionen och svar mot fetma och feta kroppar; 2. Förminskad status för överviktiga personer; 3. Språkligt motstånd mot en överviktig och fet identitet. De fann genomgående negativa porträtteringar av de karaktäristika som associeras med fetma, där överflödigt fett beskrivs som motbjudande, oattraktivt och groteskt. Vidare, fanns det en allmän uppfattning om att överviktiga och feta personers åsikter och kunskap om ämnet vikt, inte var trovärdiga och de uppfattades som jäviga. Det tredje temat visar på att individer aktivt försökte distansera sig från icke önskvärda etiketter, så som ”överviktig” och ”fet”, genom att uppvisa verbalt motstånd, för att förhandla den sociala betydelsen av överflödig vikt, och strävade mot att placera sig på den ”säkra sidan” om den gränsen. Slutsatsen av studien uttrycks vara att fynden visar på det rådande fettstigmat, samt att det är socialt accepterat med sådana attityder och åsikter (De Brún et al. 2014).

Dessa studier anser jag lyfter fram vidden av fettföraktet, på ett klart och tydligt vis. De påvisar hur djupt rotat problemet med stigmatisering av tjocka kroppar faktiskt är, framför allt för kvinnor. Dock går det att se en kunskapslucka i fältet, en lucka som visar på en brist i hänsyn till det omfattande användandet av internet och i vilken grad även detta forum påverkar tjockas erfarenheter av utsatthet. Jag avser med denna studie att börja fylla kunskapsluckan och att utöka kunskapsfältet, genom att undersöka hur fat-shaming av kvinnokroppen tar sig uttryck på internet. Det här är mitt bidrag.

Teoretisk referensram 1.4

Denna uppsats skrivs inom ramen för en genusvetenskaplig kunskapstradition. Här under följer en beskrivning av olika nyckelbegrepp och teorier som är viktiga för detta arbete.

Kön och genus 1.4.1

Det finns olika förklaringsmodeller för begreppen kön och genus. Det kanske vanligaste synsättet är att *kön* förknippas med det biologiska könet, medan *genus* åsyftar till det socialt och kulturellt konstruerade könet. Judith Butler (1999), queerteoretiker, ser dock både kön och

genus som socialt och kulturellt konstruerade. När Butler talar om kön som konstruerat, åsyftar hon att olika kroppar tillskrivs olika sociala och kulturella attribut, som sedan förväntas efterföljas. Det innebär alltså att olika kroppar får olika förväntningar på sig och således kan inte kön och genus som begrepp skiljas åt. Både kön och genus är något som görs, alltså något performativt (Butler 1999; Rosenberg 2005). I detta arbete betraktas kön och genus utifrån Butlers förståelse för begreppen, och således ses dessa inte som något av naturen givet och essentiellt, utan som något socialt och kulturellt skapat. Således är begreppet kvinna inte någon fast, och en gång för alla sluten kategori, utan kan snarare ses som föränderlig och omformbar. Trots detta finns det anledning att tala om "kvinnor" som grupp, i syfte att belysa exempelvis olika maktordningar och/eller förtryckande strukturer i samhället. Därför kommer jag att använda mig av termen kvinna/kvinnor i denna uppsats.

Sociala Normer och performativitet 1.4.2

Normer är något som föds ur sociala värderingar, och kan sägas vara verktyget vi använder för att uttrycka värderingar genom beteenden. Norm kan definieras som ett rättesnöre som har utvecklats av en grupp av människor, vilken specificerar hur människor *får, borde, kan, inte borde*, och *inte får* bete sig i olika situationer. Eftersom normer föds ur värderingar, och eftersom komplexa samhällen har flera motsägande värderingssystem, följer att normer också ständigt är i konflikt med varandra (Sociology guide 2015). En norm är inte som en regel, och den är inte heller som en lag, utan verkar alltså inom sociala praktiker, och den kan, alternativt kan inte, vara explicit, om och när den fungerar som den normaliserande principen i sociala praktiker. Det är heller inte så att normen enbart skapar sitt tillämpningsfält, utan att den i den processen, även skapar sig själv. Men en norm utövar inte en slutgiltig, fatalistisk kontroll, utan kvarstår bara som norm så länge den utageras i sociala praktiker, alltså re-idealiserats och återinrättas i och genom, dagliga sociala ritualer i det förkroppsligade livet (Butler 2004). Butler beskriver att en person är någon som inte kan *vara* utan att *göra*, och därmed är villkoren för hans görande, delvis, villkoren för hans existens. Det finns normer som styr den idealiserade mänskliga kroppen, och den arbetar för att producera en känsla av särskiljande, mellan vilka kroppar som anses dugliga och vilka som inte gör det (Butler 2004). Åberg (2008) skriver i sin avhandling *Lärardrömmar: om makt, mångfald och konstruktioner av lärarsubjekt* att normen har en "räckvidd som sträcker sig bortom sina egna gränser" (Åberg 2008:18), vilket innebär att det fenomen som utdefinieras från normen, ändå inte kan undkomma den, eftersom dess mening trots allt blir till i förhållande till själva normen (Åberg 2008).

Språkfilosofen J. L. Austin (1962) myntade begreppet *performativitet*, som en beteckning på hur språk inte bara reflekterar verkligheten, utan faktiskt är med och skapar den. Språket bör ses som en handling, vilket är något som Butler (1999) vidareutvecklar i relation till görandet av bland annat kön och kropp, och därigenom även normerna kring dessa. Genom att upprepade gånger benämna någonting med ett visst ord, manifesteras detta och en identitet skapas, som sedan upprätthålls genom vidare språklig upprepning. Således skapas normer, genom språket, genom benämningar, och detta ihop med Åbergs (2008) beskrivning av oundvikligheten att konstitueras i förhållande till normer, innebär alltså att den tjocka kvinnokroppen (som normavvikare) konstrueras, genom språket, i förhållande till, och *enbart* i förhållande till, den normsmala kvinnokroppen.

Övervikt & Fetma 1.4.3

Övervikt och *fetma* är medicinska termer som används för att beteckna de viktförhållanden som går över det ”normala”. *Övervikt* och *fetma* ställs i relation till *normalvikt* och *undervikt*. Dessa vikttermer mäts med hjälp av BMI, som står för Body Mass Index, och är en internationell måttstock för att klassificera undervikt, normalvikt, övervikt och fetma, hos vuxna. BMI räknas ut genom att dividera vikten i kilogram med längden i meter, upphöjt till två; $\text{kg} / (\text{m}^2) = \text{BMI}$. Ett BMI på <18.49 klassas som *undervikt*, BMI $18.50\text{--}24.99$ klassas som *normalvikt*, BMI $25.00\text{--}29.99$ klassas som *övervikt*, och BMI ≥ 30.00 klassas som *fetma*. Det finns även subklassifikationer för undervikt och fetma. Detta verktyg fungerar som riktlinjer inom medicinen, men ger inga exakta definitioner av nivån av kroppsfett, på grund av variationen av kroppstyper och kropps-konstitueringar (WHO 2015a).

I uppsatsen kommer jag att använda begreppet *normsmal*, för att beteckna de vars kroppar faller inom ramen för vad som anses vara generellt eftersträvansvärt i ett samhälle med en smalhetsnorm. Jag kommer även att använda mig av begreppen *tjock* och *tjocka kroppar* för att beteckna de som anses vara större än normsmala, alltså de kroppar som inte premieras (med undantag för då jag uttrycker vad någon annan sagt eller skrivit om det). Här under faller alltså kroppar som enligt medicinska termer skulle anses vara både överviktiga, och feta. Fokus på dessa beteckningar kommer inte att ligga på kroppsvikt eller BMI, utan hur kropparna uppfattas utifrån normen.

Fat-shaming 1.4.4

Fat-shaming åsyftar i denna studie den diskriminering, stigmatisering, det förtryck, och den nedvärdering som sker av personer med tjocka kroppar, både på ett strukturellt plan i samhället, och inom mellanmänskliga relationer. Det kan handla om allt från kränkningar, hat-

kommentarer, viktningsråd, ifrågasättande och ogillande blickar, till medias ”tjockis-skämt”, att inte få fullgod läkarvård, inte kunna hitta kläder i sin storlek, eller att vara tvungen att köpa en extra platsbiljett vid flygresor.

Anledningen till att jag valt att använda mig av termen fat-shaming är att det är den term jag oftast stöter på i feministiska kretsar, när det talas om stigmatiseringen av tjocka, och då framförallt handlingarna i sig, som skapar utsattheten. Fördelen med ordet, som jag ser det, är att det tar fokus bort från den utsatta (att bli stigmatiserad) och istället riktar strålkastaren mot den som utför akten, och mot akten i sig. Det handlar alltså mer om ett görande, en aktiv handling. Då ordet saknar en svensk motsvarighet kommer jag vidare att använda mig av ordet i följande former: *fat-shaming* som substantiv, *fat-shama* som verb, och *fat-shamande* som adjektiv.

Metod 2

Detta är en kvalitativ, explorativ studie som syftar till att utforska hur olika former av fat-shaming tar sig uttryck. Explorativ betyder för mig i denna studie att jag går in i arbetet med intentionen att kartlägga kommentarerna i de forum som valts ut, för att grundligt undersöka bredden av olika uttryckstyper av fat-shaming. Det handlar alltså inte om att lokalisera redan på förhand antagna kommentarstyper, utan snarare att försöka se nyanserna och mångfalden av fat-shamande uttryck. Många studier med detta ingångsämne har redan gjorts inom media, till exempel inom film- och Tv-branschen. Internet är mer än elektronisk teknologi och ett fysiskt nätverk, då det ger upphov till sociala fenomen och sociala situationer som är unika. Det kan betraktas som en helt ny aspekt av det sociala livet, som öppnar upp för möjligheter som inte går att finna i utanför cyber-världen (Denscombe 2009). Allt eftersom användningen av internet ökar, ökar också trakasserier och mobbing på internet (Wolak, Mitchell & Finkelhor 2007). Fat-shaming är en del av dessa trakasserier. Metoden för den här studien utgörs av en icke deltagande, dold, internetobservation på öppna internetforum.

Situering och reflexivitet 2.1

Detta är en kvalitativ genusvetenskaplig studie, med hermeneutisk ansats, vilket innebär att den inte söker göra resultatet universellt gällande. Syftet är således inte att göra ett allmängiltigt kunskapsanspråk, utan istället betraktas, precis som Haraway (1988), kunskap som situerad. Detta innebär att forskaren i sig utgör ett redskap, och är alltid själv medskapare i det som analyseras. Vetenskapen har alltså alltid en subjektiv dimension. Haraway (1988) menar att bara i en partiell position, med situerad kunskap, kan en sanning närmas (Haraway 1988).

Ramazanoğlu & Holland (2002) menar att reflexivitet handlar om att synliggöra sig själv som forskare, samt den maktposition som detta utgör, såväl som de maktrelationer som uppkommer i forskningsprocessen. De menar att det är viktigt att klargöra att forskarens medvetande är begränsat av dennes kunskap, erfarenheter och kultur, såväl som av empatisk förmåga, politisk öppenhet och personliga erfarenheter. Det handlar också om en transparens i arbetet, att tydligt klargöra alla steg i forskningsprocessen, för att lämna öppet för kritik. Reflexivitet bör också vara kollektivt, så att ingenting förbises av forskaren själv, då det är lätt att bli ”hemmablind” inför sitt eget arbete (Ramazanoğlu & Holland 2002).

Med detta som grund är alltså jag som forskare en del i kunskapandet. Mina personliga utgångspunkter, som kvinna, feminist, och icke normsmal, med en bakgrund inom genusvetenskapen, kommer att spela en betydande roll för min förståelse och mitt förhållningssätt till ämnet och arbetet. Det finns en medvetenhet om att jag i forskarrollen, med den makt som den konstituerar, baserat på de val och avvägningar jag gör, skapar situationer som inte kan förstås utanför sin kontext. Mina tolkningar är mina egna, och hur jag väljer att förhålla mig själv och min forskarroll till studien, kommer att ha betydelse för vilket resultat som framkommer. Mitt bidrag med denna studie bör därför betraktas som en del av en sanning, som utgör en bit av ett större pussel.

Urval 2.2

Forum 2.2.1

Denna studie syftar inte till att göra någon fullständig kartläggning av fat-shamande kommentarer på internet. Syftet är att utforska hur det *kan* se ut, och för att kunna få en aningen bredare bild, har olika slags forum använts vid datainsamling. Urvalet är således inte representativt för internet generellt, men ger en inblick i hur det kan te sig på olika former av internetforum. Ytterligare kriterier för de använda forumen är att de betraktas som ”öppna forum”, alltså att det som läggs upp i forumet finns tillgängligt för vem som helst att betrakta, utan att behöva någon inloggning. Forumen är alltså inte slutna, så till vida att innehållet bara finns tillgängligt för medlemmar eller dylikt, och betraktas därmed inte som ett ”safe space”, det vill säga en sluten grupp där det som sägs anses konfidentiellt inom gruppen.

Följande forum har använts i studien:

Nyheter24 – som är en ”oberoende nationell nyhetsförmedlare på internet”. Nyheter24 ägs av företaget 24 Media Network (nyheter24). Nyheter24 hade i början av 2015 över 570 000 unika webbläsare, och var därmed Sveriges sjunde mest besökta webbsida (Kiaindex 2015).

Tidningen Solo – ges ut av Frida Förlag AB, som är ”Sveriges största förlag mot målgruppen kvinnor”. Målgruppen är kvinnor upp till 35 (Tidningen Solo 2015).

Websta – ”Instagram Web Viewer” – en webbaserad förlängning av bilddelnings-appen Instagram. Websta möjliggör ett visningsläge av bilder delade på Instagram, i web-browsern, där det även går att gilla och kommentera bilder (Websta 2015).

Youtube – ett videodelningsforum som är en del av Google, och fungerar som en distributionsplattform videor och annonser, där människor kan upptäcka, titta på och dela videoklipp. Youtube har funnits sen 2005, och är 2015 rankat som världens tredje mest besökta webbsite (Alexa 2015a).

The Huffington Post – ”The internet Newspaper: News, Blogs, Video, Community”. En amerikansk nyhets- och kommentarsajt som grundades 2005 och som erbjuder en mix av politik, nutidsorientering och underhållning, som lutar åt det liberala hållet. Sidan har både betalda och obetalda bloggare. Huffington Post är den 29:e mest besökta sidan i USA, och rankade 126 i världen (Hoover 2015; Alexa 2015b).

Aftonbladet – Svensk dagstidning grundad 1830. Aftonbladet hade mars 2015 en daglig nettoräckvidd (tidning, webbsajt och mobilsajt) på 3 582 000 en total räckvidd på 3 582 000 läsare per dag, vilket gör tidningen störst i Sverige (Aftonbladet 2015).

Lady Dahmer blogg- En av Sveriges största feministiska bloggar, som berör olika områden, bland annat övervikt. På bloggen beskriver skribenten sig bland annat som en icke-fjäskande postpatriarkal feministfitta, som kritiserar normer, tjarar om genus och är en nagel i ögat på könsrollssamhället (Lady Dahmer 2015).

Kommentarer 2.2.2

Kommentarerna som samlats in är sådana som jag uppfattar som negativa och/eller problematiska utifrån den definition av fat-shaming som används i detta arbete. De insamlade kommentarerna är naturligtvis bara en bråkdel av alla kommentarer som finns postade till de respektive texterna/bilderna/videorna, men eftersom studien syftar till att undersöka just fat-shaming, har de positiva/icke fat-shamande kommentarerna utelämnats.

De texter, bilder och videor som har använts behandlar på olika sätt övervikt, fetma, fat-shaming, och hur det är att vara tjock i ett samhälle med smalhetsnorm. Det handlar alltså inte om sidor som är ute efter att provocera fram reaktioner, och inte heller sidor som enbart är till för fat-shaming, utan snarare är det sidor som handlar om att tjocka ska få finnas och synas i

samhället på samma villkor som normsmala, utan att behöva ursäkta sig eller behöva ta emot en massa kritik. De valda sidorna innehåller följande: 1. En debattartikel som påtalar att det inte går att jämföra det förtryck tjocka möter, med de kommentarer som väldigt smala personer får om sina kroppar. 2. En kampanj om kvinnor som vägrar påverkas av strandkroppsidealet, och stolt visar upp sina bikini-klädda kroppar. 3. En debattartikel om vad tjocka bemöts av då de är öppet stolta över sina kroppar. 4. En smakfull bild på en tjock kvinna sittandes iklädd enbart trosor, postad med budskapet ”var stolt över din kropp”. 5. En video där fyra tjocka kvinnor diskuterar den fat-shaming de utsätts för i sin vardag. 6. Ett reportage om en tjock tjej som inte skäms för sin kropp, och tar bilder på sig själv i underkläder. 7. En debattartikel om att fettförakt får tjocka att må sämre än själva övervikten. 8. Diverse blogginlägg om hur det är att vara överviktig i ett samhälle med smalhetsnorm.

Datainsamlingsmetod 2.3

Data till denna studie har samlats in via sökningar på internet. Kommentarer, totalt 186 stycken, har samlats in via åtta olika internetforum. För att finna lämpliga texter/bilder/videor med tillhörande kommentarer, användes ett antal olika sökord: *Övervikt*, *överviktigt*, *fetma*, *fet*, *tjock* och *jag är tjock*. Sökorden användes både på forumen direkt, i sidans sökruta, och som allmänna internetsökningar, via större sökmotorer, till exempel Google. I vissa fall har sökningarna lett till att jag klickat mig vidare via olika länkar, och därigenom funnit vad jag sökte. Kommentarer som valdes ut, kopierades direkt från sidan, med användarnamn, datum och klockslag, till ett textdokument. Kommentarer varierade i längd, från att bara bestå av enstaka ord, till texter som var flera stycken långa. Antalet negativa kommentarer varierade också mellan de olika texterna/bilderna/videorna. Forumen som använts är både inom en enbart svensk kontext, såväl som internationell. Det innebär att en del av kommentarer som samlats in är skrivna på engelska, men i de fall då dessa kommentarer använts som grund för citat, har dessa skrivits på svenska.

Databearbetning/Analys 2.4

Analysmetoden för denna studie är inspirerad av *kvalitativ innehållsanalys*, så som beskrivits av Graneheim och Lundman (2004). De påtalar att syftet med kvalitativ innehållsanalys inte är att på något sätt finna en konsensus inom ett visst fält eller ett visst ämne, utan att det är ett verktyg för att finna en tolkning av en del av ett fält, något som i denna studie känns relevant för syftet. Beroende på vilken abstraktionsnivå forskaren väljer att betrakta, tolkas det latent och/eller manifesta innehållet av en text, som sedan bildar kategorier och ibland teman. Det manifesta innehållet avser exakt det som uttrycks i texten, och det latent innehåll är det dolda

i texten, det som går att läsa ”mellan raderna”. Det blir alltså en tolkning av texten. Vidare påtalar Graneheim och Lundman (2004) att texterna alltid tolkas av forskaren, men att det snarare handlar om djupet på själva tolkningarna.

De insamlade kommentarerna, de *meningsbärande enheterna*, skrevs initialt av ordagrant. De längsta kommentarerna *kondenseras* sedan i syfte att framhålla den huvudsakliga andemeningen i dem, medan de kortare behövs i sin helhet. Varje kondensering/kommentar tilldelades sedan olika *koder* beroende på naturen av innehållet. Många kommentarer innehöll flera former av fat-shaming, varvid de tilldelades flera koder. Koderna sorterades sedan in i grupper, för att bilda olika *kategorier*, som i sin tur byggdes upp av *subkategorier*.

Tabell 1. Exempel på hur analysen har gått till, steg för steg (med fingerat citat).

Meningsbärande enhet	Kondenserad text	Koder	Kategori	Subkategori
”Det är ju klart att folk pratar mer o mer om fetma och viktnedgång, när allt fler blir feta i vårt samhälle. Det är ett jättestort problem och övervikt är ju farligt. Var och en har ju ett ansvar, och med tanke på alla sjukdomar som det medför, som diabetes och anda hjärt-kärlsjukdomar, så borde folk tänka mer på sin hälsa”.	Inte konstigt att fetma diskuteras. Allt fler blir feta. Fetma är farligt och leder till sjukdomar. Folk måste ta ansvar för sin hälsa och kropp.	<ul style="list-style-type: none"> •ohälsosamt & farligt •stort problem •sjukdomar •ta ansvar 	De självutnämnda läkarna	Övervikt och ohälsa

Etiskt förhållningssätt 2.5

Den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen har fyra grundläggande etikregler, som formulerats av vetenskapsrådet, och som bör beaktas vid studier. Dessa är *informationskravet*, *samttyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Patel & Davidsson 2011).

Forskning på internet är ett förhållandevis nytt fält, och det finns ännu inte några specifika etiska riktlinjer för praxis. Sveningsson, Lövheim och Bergquist (2003) påtalar enkelheten i att göra datainsamlingar på nätet, men att det även medföljer etiska betänkligheter. I vissa fall är det inga svårigheter att följa vetenskapsrådets etikregler vid internetforskning, medan det i vissa fall kan vara komplicerat.

Då det i denna studie rör sig om en analys av ett stort antal kommentarer, från flera olika källor, har det inte varit möjligt att kontakta var och en av kommentarsupphovsmakarna om att en

studie pågår. Även om det hade varit möjligt att informera alla, hade detta kunnat riskera att påverka studien på ett omfattande vis. Det skulle exempelvis kunna leda till att vissa kommentarer togs bort, vilket då skulle leda till ett missvisande resultat.

All data i denna studie har dock insamlats från ”öppna forum”, vilket innebär att både upphovsmakaren till huvudtexten, och de personer som kommenterat den, är medvetna om att det som skrivs är publikt och tillgängligt för allmänheten att läsa. Det är således inget som delgivits i slutna rum och därför förväntas vara dolt, och därmed har de, anser jag, själva öppnat upp för möjligheten att bli studerade/analyserade. Denna studie syftar ju dock inte till att studera personerna i sig och inte heller *personliga* åsikter, utan intresset ligger i kommentarernas natur, som fenomen, *negativa kommentarer*. Det kommer alltså inte att läggas någon vikt vid vem som har skrivit vad, utan fokus ligger på *vad* som skrivs. Ytterligare något som Sveningsson et al. (2003) poängterar är svårigheterna med identitet. Internet tillåter personer att framhålla sig själva, och kalla sig själva, hur/vad de vill, vilket innebär att det aldrig med säkerhet går att veta vem som verkligen finns bakom det namn och/eller bild som syns. Inga namn, vare sig riktiga eller fingerade kommer dock att användas i denna studien.

Jag kommer heller inte att använda mig av fullständiga citat i arbetet, då detta skulle möjliggöra en sökning vilken skulle kunna leda till att ursprungskommentaren hittas. Istället kommer citat att skrivas om, eller på annat sätt rekonstrueras, så att de inte är spårbara, men ändå ger en tydlig och rättvis bild av hur de reella kommentarerna faktiskt ser ut. De kommentarer som samlats in, kommer endast att användas till denna studie, och inte i något annat syfte eller sammanhang utöver det.

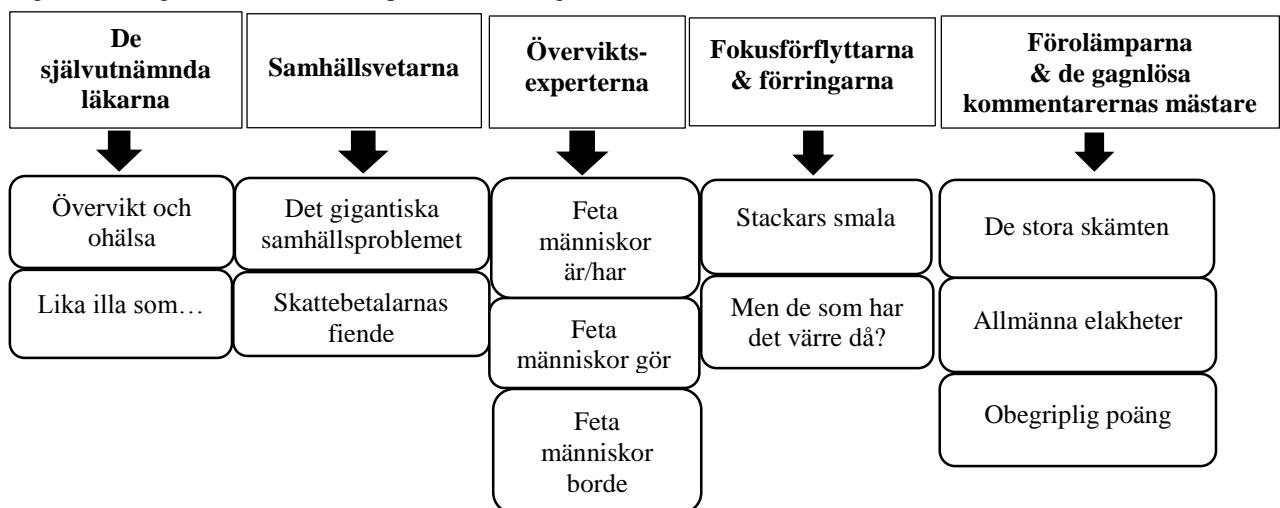
Med ovanstående beskrivning och motivering, anser jag att denna studie har förhållit sig till de etiska riktlinjerna på ett så gott sätt som möjligt i förhållande till studiens syfte och utformning. Med undantag från informationskravet, anser jag att övriga riktlinjer har tillgodosetts på ett bra vis, under de förutsättningar som studien ger.

Resultat 3

Nedan följer resultatet, redovisat utifrån de olika kategorier som uppstod genom analysen. Citaten i detta stycke är indragna och skrivna inom citattecken. Samtliga citat nedan är fingerade. De flesta kommentarer innehåller flera olika typer av fat-shamande argument, men nedan citeras de delar av kommentarerna som faller under respektive kategori. I de fall då kommentaren ursprungligen innehöll flera former av fat-shaming markeras detta med [...].

Analysen av den här studien resulterade i fem olika kategorier av kommentarer, med totalt tolv subkategorier. Dessa är följande: De självutnämnda läkarna (Övervikt och ohälsa, Lika illa som...), Samhällsvetarna (Det gigantiska samhällsproblemet, Skattebetalarnas fiende) Överviktsexperterna (Feta människor är/har, Feta människor gör, Feta människor borde), Fokusförflyttarna och förringarna (Stackars smala, Men de som har det värre då?), samt Förolämparna och de gagnlösa kommentarernas mästare (De stora skämten, Allmänna elakheter, Obegriplig poäng). Trots att det inte är personerna bakom kommentarerna som är av vikt i denna studie, har jag ändå valt att personifiera kategorinamnen så att de här får representera grupper av individer med vissa typer av åsikter. Detta har gjorts för att starkare påvisa hur det kan uppfattas från tjockas perspektiv och att bli utsatt för olika typer fat-shaming.

Figur 1 – kategorierna med sina respektive subkategorier

De självutnämnda läkarna 3.1

Övervikt och ohälsa 3.1.1

Argumentet att övervikt och fetma är ohälsosamt återkommer kontinuerligt i kommentarerna. Det skrivs om hur fetma är ett utbrett problem i västvärlden och att fler och fler blir överviktiga. En del kommentarer går lite varligare fram och uttrycker att övervikt inte per automatik innebär ohälsa, men att det i de flesta fall är hälsofarligt, medan andra tydligare uttrycker att vi aldrig får godkänna eller glorifiera övervikt och fetma då det är ohälsosamt och farligt, och ett stort folkhälsoproblem.

”[...] Det stora problemet är godkännandet av övervikt och fetma. Att vara tjock är inget att vara stolt över. Fetma är en sjukdom och vi får inte uppmuntra tjocka genom att säga att de är vackra. Det är aldrig vackert att skada sin kropp. Det är ju ett utbrett problem” [...].

I en annan kommentar uttrycks att en kan vara en fantastisk person, oavsett utseende, men att vi måste vara på det klara med hur hälsofarlig övervikt faktiskt är. Vidare beskriver många kommentarer vikten av att lyfta upp, och prata om faran med övervikt och fetma, och hur denna breder ut sig.

”Det är bra att belysa utsatthet och så, men det är jätteviktigt att uppmärksamma övervikt ur ett hälsoperspektiv. Västvärlden håller ju på att äta ihjäl sig och den forskningen som säger att övervikt är bra, är förlegad”.

Andra kommentarer är mer specifika gällande ohälsan och beskriver olika sjukdomar och hälsotillstånd som uppstår till följd av övervikt och fetma. Exempelvis är diabetes typ II ett återkommande exempel, så väl som att knän, höfter och leder tar stryk. Andra påtalar att övervikt är farligt för kärl och hjärta och att levern tar stryk, vilket leder till en rad följsjukdomar. Att fetma förkortar livet och gör att du dör i förtid är också ett argument som dyker upp här och där. Dessa kommentarer varierar i uttrycksform, där vissa enbart påtalar vilka följder de menar, rent generellt kan uppkomma, exempelvis:

”Övervikt är ohälsosamt och leder ju till en massa sjukdomar. Att vara tjock tär på knän och leder och överbelastar hjärtat, och sen har vi ju diabetes som fler och fler får”.

Medan andra målar upp betydligt mer specifika skräckscenarion:

”Feta har en ohälsosam livsstil som garanterat leder till kardiovaskulära sjukdomar och annan skit. Känns det bra när du sitter där i din permobil med en syrgastub och fetmatriiggande diabetes som orsakat nekros i tårna – så att du fått amputera dem? Känner du dig vacker då? [...]”

Vissa kommentarer anspelar på evolutionen och menar att vår art inte är skapt att vara överviktig, och att det är därmed är ett onaturligt tillstånd att vara tjock.

Lika illa som... 3.1.2

Vissa liknar övervikt och fetma vid andra tillstånd eller beteenden, till exempel nyttjandet av droger, alkohol, cigaretter, eller ha anorexi, och menar att det är lika illa att vara tjock som något av de andra ovanstående. Det dras paralleller som menar att det så kallade ”hyllandet av fetma” är i mångt och mycket samma sak som att hylla rökning eller att missbruka alkohol/droger.

”Ska folk vara stolta över rökning och alkoholisering också då eller? Fetma är likvärdigt med om du röker eller dricker, för det förkortar ens liv lika mycket. Det är även ett val, precis som det är att röka eller dricka. Alkoholism, rökning och fetma är olika sidor av samma mynt”.

Andra talar om övervikt och fetma i förhållande till undervikt och anorexi, och menar att båda dessa är sjukdomar, och inte bör ses som något normaltillstånd. Att säga att det är okej att vara tjock, menar kommentarerna, är detsamma som att säga att det är okej att ha anorexi, eftersom båda är lika illa.

”[...] Både fetma och anorexi är sjukdomar och det är inte okej att ”godkänna” något av det. Kroppen mår varken bra av att väga för mycket eller för lite, och om vi fortsätter att säga att tjocka är vackra, är det samma sak som att säga att det är vackert att vara sjuk. Övervikt är nog ett större problem än undervikt, med båda är lika farliga”.

Samhällsvetarna 3.2

Det gigantiska samhällsproblemet 3.2.1

Ett annat argument som dyker upp i kommentarerna är vilken börda tjocka är för samhället. Det beskrivs som att tjocka blir fler och fler i västvärlden och att fetman är ett av de största samhällsproblemen vi har. I vissa kommentarer nämns detta bara som en del i ett större argument, medan andra kommentarer är mer fokuserade, kort och koncisa:

”Att vara fet och tjock är att vara eleverad till ett fredlöst samhällsproblem som parasiterar på oss andra”.

Andra kommentarer drar det hela mer till sin spets och gör utlägg om på vilka olika sätt tjocka tar upp plats och ställer till problem för samhället:

”Tjocka borde skämmas. De lever som parasiter på ett samhälle som redan håller på att implodera av all ohälsa. De berövar alla runt omkring genom att utnyttja förmåner, som de får för att de inte kan arbeta på grund av sin fetma. De invalidiserar sig själva avsiktligt för att undvika ansvar. De får ständigt hjärtinfarkter, och utvecklar cancer, mycket mer än resten av populationen. De är girighet och frosseri förkroppsligat”.

Skattebetalarnas fiende 3.2.2

En del kommentarer specificerar samhällsproblemet till att handla om pengar och skatt. En del uttrycker att de inte vill se sina skattepengar gå till vård eller sjukskrivningspengar av feta. Det uttrycks att tjocka människor är en belastning som orsakar staten och företag stora summor pengar.

”Fetma medför stora kostnader för samhället [...]”.

”Jag gillar inte alls tanken på att mina skattepengar går till lata tjockisar som behöver vård och som glorifierar fetma”.

Några få kommentarer uttrycker sin åsikt om att tjocka borde få betala mer skatt, för att de tar upp mer utrymme och resurser. En kommentar tar här upp rökning och menar att det är lika illa att röka, men att rökare i alla fall redan har betalat sin vård, genom skatten som finns på cigaretterna. Vidare utvecklar den till och med att det är rökarna som betalar för vården för feta.

En kommentar uttrycker:

”[...] Vill du begå självmord genom att äta ihjäl dig, så borde du åtminstone betala mer i skatt för det”.

Överviktsexperterna 3.3

Feta människor är/har 3.3.1

Det finns många kommentarer som handlar om hur feta människor som grupp, är, och vilka karaktärsdrag och egenskaper de har. De allra mest förekommande fördomarna är att tjocka människor rent generellt är lata personer med svag personlighet, något som beskrivs som anledningen till deras övervikt.

”Din fetma är inget annat än ett resultat av din svaga personlighet. Jag blir så trött på allt gnäll”.

Det uttrycks också att tjocka människor är ansvarslösa som inte tar hand om sin kropp på ett ordentligt sätt, och att de har dålig karaktär och bristande disciplin.

”[...] Övervikt handlar i de allra flesta fall om lathet, dumhet, och brist på ansvar”.

”Det sägs att övervikt kopplas till frosseri, lathet, dumhet, sämre hygien och dålig karaktär. Det är ju inte så konstigt. Det går ju att dra en mängd slutsatser bara genom att konstatera att någon är fet. Det är resultaten av dina val”.

Vissa kommentarer beskriver att det är synd om tjocka människor, och att de som är riktigt stora, är i behov av hjälp.

”Tänk att man kan se ut så, stackars henne. Vad jobbigt det skulle vara. Hon kan ju knappt gå och knappast heller duscha eller gå på toa. Hon behöver ju stöd”.

Vidare skrivs det om att tjocka föräldrar är dåliga förebilder och även dåliga föräldrar. Det menas i en del kommentarer att tjocka personer rent av är olämpliga föräldrar och att de borde förlora vårdnaden av sina barn. I andra kommentarer uttrycks att tjocka är lättstötta och överkänsliga, och att de egentligen inte har det så jobbigt.

Feta människor gör 3.3.2

Det förekommer också väldigt många åsikter om vad tjocka människor gör eller ägnar sig åt. I kommentarerna beskrivs bland annat att tjocka människor tycker synd om sig själva och inte vill ta något eget ansvar alls, utan skyller på samhället. De menar att tjocka tycker världen är orättvis och därför hellre väljer att sätta på sig offerkoftan, än att göra någonting åt det.

”Nu skyller tjockisarna sina misslyckanden på att de blir diskriminerade och kränkta. Det är ju deras eget fel och ingen annans. De bara klagar, när det enda de egentligen är utsatta för är sin egen dåliga karaktär”.

Vidare menar en del att tjocka kommer med ursäkter till att de inte går ner i vikt, samtidigt som de sitter med handen i chipsskålen och gör så att kroppen mår sämre. Det beskrivs att tjocka aktivt väljer sin fetma och att genom att inte göra något åt sin vikt, uppmuntrar till både diabetes och osund livsstil.

”Men seriöst, hon glorifierar fetma och uppmuntrar folk till ohälsa och diabetes”.

På sina ställen skrivs det att det i själva verket är tjocka som förtrycker, snarare än blir förtryckta. Det beskrivs hur tjocka roffar åt sig och tar upp plats på olika vis. En person skriver:

”Tjocka förtrycker massor. De tar upp mer utrymme, typ två bussäten, och de tror att det har rätt till mer mat vid bufféer och så. De har ju större kläder där det går åt mer tyg, men de vill ändå inte betala mer än de som köper kläder i XXS, och så äter upp smalas mat, för att de inte orkar. De ska ha och ha”.

Feta människor borde 3.3.3

Många kommentarer innehåller uppmaningar till tjocka, vad de borde göra istället för det de i nuläget antas göra. Exempel på detta är att tjocka borde sluta klaga så mycket och istället ta lite

eget ansvar, för sig själva och sin hälsa. Är de inte nöjda får de ta itu med övervikten och ändra på sig.

”Sluta klaga och tycka så jäkla synd om dig själv. Det är bara att skippa ursäkterna och bestämma dig en gång för alla. Det är ingen annans fel. Är du inte nöjd, så ändra på dig”.

”Sluta skylla på samhällsnormer och skönhetsideal. Är du tjock är det ditt eget fel”.

En del kommentarer innehåller uppmaningar om att tjocka borde sluta titta i modetidningar eller andra saker om det får dem att må dåligt med sig själva. De menar att det bara är till att sluta konsumera sådana saker, och att det är bättre att istället acceptera sig själva. Andra uttrycker istället att tjocka inte ska vara stolta över sig själva, eftersom övervikt är farligt, utan istället borde ändra sig. Räkna kalorier, äta mindre och röra sig mer. Att skaffa sig ett sundare liv, helt enkelt.

”Man ska vara stolt över sig själv, men att vara tjock är inget att vara stolt över, det är farligt [...]”.

”Det är enkel matematik – energi in och ut. Mindre portioner och mer träning. Så enkelt är det”.

Fokusförflyttarna och förringarna 3.4

Stackars smala 3.4.1

En typ av kommentar som frekvent dyker upp är den om hur tjocka har det i relation till smala. På vissa ställen uttrycks det att föraktet som tjocka upplever, inte är värre än det som smala får utstå.

”Själv sympatiserar jag inte med folk som är tjocka och missnöjda, för jag tror inte att överviktiga får mer skit för sitt utseende än vad andra får. Du glider inte runt på en räkmacka bara för att du är smal”.

Vissa menar att det kroppshat som kvinnor upplever, inte har alls med storlek att göra, utan att det är lika jobbigt för alla om du utsätts för något nedsättande.

”[...] Det är lika illa hur du än ser ut. Om någon säger något elakt så blir vi alla lika ledsna. [...]”.

En något vanligare typ av kommentar inom denna kategori är att smala har det mycket värre än vad tjocka har det. Bland annat beskrivs att smala ständigt utsätts för en massa kommentarer om sin vikt, och hur detta upplevs som normaliserat.

”Smala blir ju stämplade som självdestruktiva hela tiden. Det är ett större problem att vara smal och inte kunna gå upp, eftersom samhället konstant och systematiskt förtrycker en. Och det är typ normaliserat. Det är sjukt att det är okej att vara tjock och fet, medan det motsatta inte alls accepteras [...]”.

Vissa skriver hur de som smala inte får uttrycka sig i termer av att vara nöjda med sina kroppar, till skillnad från tjocka, och menar att de på så vis får kämpa mer än vad tjocka behöver göra.

”Vi smala ska ju ständigt skämmas för att vi är smala. Det går ju inte som smal att säga att du är stolt över din kropp, eller att du är glad att du kan äta vad du vill. Gud förbjude ifall du skulle säga att du vill gå ner i vikt”.

Det poängteras också att det upplevs som om att det i första hand är smala som får kommentarer om sin vikt, och en del ställer sig frågan var folk ser allt fetthat. Någon beskriver att de aldrig någonsin hört någon av sina överviktiga vänner tala om att de blivit utsatta för något ”tjockishat”, medan andra vittnar om personliga åsikter och erfarenheter.

”Tjocka får inga kommentarer om sin vikt, för att alla vet att det är fel att säga till en tjockis. Men som smal får du jämt och ständigt höra att du borde äta mer eller att du är mager”.

Men de som har det värre då? 3.4.2

En del argument handlar om att tjocka inte ska klaga så mycket, eftersom det finns de som har det värre på olika sätt. Antingen de som är ännu tjockare, eller de som exempelvis har sjukdomar eller andra tillstånd som är kroniska, och som också lider. Exempel på kommentar inom detta område är:

”[...] Men tänk på de som är sjuka, riktigt sjuka. De önskar nog att de var tjocka istället”.

I vissa kommentarer uttrycks att genom att tjocka talar om sin situation, och att denna är jobbig, så förminskas erfarenheterna hos de som anses ha det värre. Här talades bland annat om de som faller utanför vithetsnormen och heteronormen, och att de tjocka inte har det så illa därför att övervikt är ett val, till skillnad från hudfärg och sexualitet.

Förolämparna och de gagnlösa kommentarernas mästare 3.5

De stora skämten 3.5.1

En typ av kommentar är de som syftar till att skämta om tjocka och deras vikt, enbart i syfte att göra sig löjlig på deras bekostnad, och att fat-shama. Skämten kan se ut exempelvis så här:

”Jag tror att det är dags att adressera det STORA problemet här, om ni förstår vad jag menar!?”

”Jag hatar feta brudar, och jag är marinbiolog så jag har rätt att ha åsikter om strandade valar”.

”Jag tänker inte skriva att jag tycker om henne, för det skulle bara göda hennes redan uppsvällda (ni fattar) ego”.

Allmänna elakheter 3.5.2

Andra kommentarer uttrycker enbart någon form av förakt och gör ingen ansats till att vara konstruktiva. Det kan handla om att bara skriva ut enstaka ord ämnade för tjocka rent generellt, eller specifikt mot den/de som forumet berör. De vanligaste är ord som uttrycker någon form av avsky, exempelvis:

”Blä!”

”Eew, fy fan vad äcklig!”

”Sluta äta, era feta äckel”.

En del kommentarer är aningen längre och elaborerande, och syftar också till förnedring och fat-shamande.

”Ni är alla feta och ohälsosamma och det är ert eget fel. Det är inte samhället, utan ert val, och det är därför ni är så jävla fula, osunda och feta.

”Era subbor, ni är inte mulliga, ni är feta. Hur kan ni vara så dumma? Den äckliga grisen i blå klänning är en idiot [...]”.

”Gå direkt i fängelse, utan att passera ”gå”. Era fula, feta, äckliga och undermåliga isterhinkar till människor”.

Vissa förolämpningar var inte fullt lika uppenbara, utan maskerades som komplimanger.

”Men du är inte tjock, du är ju jättefin”.

Obegriplig poäng 3.5.3

Den sista typen av kommentarer i denna kategori består av meningar vars poäng inte riktigt går att greppa. Somliga kommentarer uttrycker någon form av åsikt eller tanke om tjocka generellt, eller om personen eller situationen som berörs på forumet.

”Du ser precis ut som jag trodde du skulle göra. Känslan liksom, när allt matbröd tagit slut, och en måste kaka av bakelserna och kakorna i burken istället”.

”Men du är ju snygg i ansiktet”

Andra kommentarer uttrycker snarare något om kommentatorernas egna relationer till tjocka som de ansåg vara viktiga att delge. Det kan vara kommentarer om att de hatar tjockisar, eller att de dumpar sina partners om de blir för tjocka.

Diskussion 4

Här nedan kommer jag att diskutera fat-shaming av den tjocka kvinnokroppen, först på ett mer personligt, och ett generellt plan, för att sedan gå över till att diskutera och reflektera över resultatet, och slutligen metoden.

Som jag beskrev i förordet är denna studie ett resultat av ett liv av kroppsförakt, ett förakt som är en mer eller mindre direkt följd av att ha en kropp som faller utanför ramen för smalhetsnormen. Under en kortare period av mitt liv, kanske tre år, var jag normsml och skillnaderna i hur jag blev bemött, både av samhället i stort och av familj och vänner, var milsvida. Komplimangerna överöste mig i hur fin jag blivit och hur duktig jag varit som gått ner så mycket. Att kunna handla kläder i (nästan) vilken butik som helst, var som att vinna på lotto. Lite visste jag då, om vilken skam jag skulle komma att känna när jag gick upp i vikt igen, några år senare. Med andra ord har jag erfarit hur det är att både stå innanför normen och utanför den, och jag insåg att oavsett på vilken sida jag stod, var jag ändå tvungen att förhålla mig till den.

Vad är det då med fett och tjocka kroppar som provocerar så? Vad är det som gör att till och med främmande människor tar sig friheten att kommentera andras kroppar, och anser sig ha rätten att tala om vad som är passande och inte? Susanne Brandheim (2012) skriver i *Genusperspektiv i socialt arbete* att ”fetman är en synlig avvikelse i ett samhälle där smalhet är norm, och därför erbjuder förståelsen för dess villkor ett tillfälle att diskutera de generella mekanismer som ligger bakom olika former av vi- och domkonstruktioner” (Brandheim

2012:89). Hon menar att problem uppstår då rätten att distansera sig och att peka ut ”den andra” blir accepterad och giltig. Att rikta sitt pekfinger och kritisera det som är annorlunda.

Vad är det då som gör att just den kvinnliga tjocka kroppen är mest utsatt? Butler (1999) menar att både kön och genus är socialt och kulturellt skapade och att kroppar bär på förväntningar för hur de ska uppföra sig, vad de ska göra och hur de ska se ut. Som beskrivits i inledningen skiljer sig synen på den kvinnliga och den manliga kroppen, där kvinnor i högre grad än män värderas utifrån sitt yttre. Maud Eduards (2007) beskriver bland annat Cecilia Åses tankar kring hur kvinnors underordning gestaltas i just i deras kroppar. Hon menar att med den syn som samhället har på kvinnokroppen, är risken för kvinnor att förvandlas till objekt ständigt närvarande (Eduards 2007). Att se bra ut blir alltså en del av de förväntningar som ligger på den kvinnliga kroppen, och en del av detta är att hålla sig inom ramen för kroppsnormen, smalhetsnormen. En tjock kvinna är alltså extra utsatt, dels för att hon avviker från den allmänna smalhetsnormen (för samtliga kön), och dels för att hon avviker från kvinnonormen.

Jag ville med denna studie undersöka hur olika fat-shamande kommentarer ser ut på internet, till texter, bilder, och videor där tjocka kvinnor tar upp plats på samma sätt som normsmala. Jag ville se vad som händer då tjocka kvinnor begär att få existera och synas på samma villkor som normsmala, och när tjocka kvinnor beskriver hur det är leva i ett samhälle med smalhetsnorm. Studien visar på att de kommentarer som uttrycker fat-shaming tar sig många olika former, och att de tillsammans ger uttryck för en struktur.

Resultatdiskussion 4.1

Att hitta fat-shamande kommentarer var inga som helst problem, det finns många, alltför många. Det som blev tydligt relativt snabbt vid datainsamlingen, var vilken bredd det var på de olika typerna av kommentarer. Majoriteten av kommentarerna innehöll dessutom flera olika former av fat-shaming vilket försvårade identifieringen av kommentarernas natur en aning. Det var inte helt lätt att sortera in dem under olika kategorier, men efter en hel del vändande och vridande resulterade databearbetningen i fem kategorier med totalt tolv subkategorier: De självutnämnda läkarna (Övervikt och ohälsa, Lika illa som...), Samhällsvetarna (Det gigantiska samhällsproblemet, Skattebetalarnas fiende) Överviktsexperterna (Feta människor är/har, Feta människor gör, Feta människor borde), Fokusförflyttarna och förringarna (Stackars smala, Men de som har det värre då?), samt Förolämparna och de gagnlösa kommentarernas mästare (De stora skämten, Allmänna elakheter, Obegriplig poäng).

Vad innehöll då de här kommentarerna egentligen? Övergripande för kommentarerna var att de oftast refererade till tjocka som en homogen grupp, med samma villkor och erfarenheter. När det rörde sig om kommentarer om ohälsa och sjukdomar, uttryckte kommentarerna mestadels åsikter om att problemet var fetma och övervikt som fenomen, snarare än feta eller överviktiga individer. Dock förekom det även en del sådana kommentarer. Det tycktes råda en allmän konsensus kring att det inte är bra för hälsan att vara tjock, även om en och annan kommentar påpekade att övervikt inte nödvändigtvis innebär ohälsa. Dessa sistnämnda kommentarer avslutades dock oftast med en strof om att även om det inte alltid är betyder ohälsa, så är det ändå i flesta fall så. Det ironiska, och även det problematiska, med de sistnämnda kommentarerna anser jag vara att *trots* att det uppenbarligen finns en viss medvetenhet om att det inte går att bedöma någons medicinska status enbart genom att se till mängden kroppsfett, så väljer ändå dessa kommentatorer att dra slutsatsen att övervikt för det mesta är ohälsosamt. Ohälsa var ett argument som dök upp i samtliga forum, oavsett om det var text, bild eller video som låg till grund för kommentarerna. Detta tyder, enligt min tolkning, på att det är det argument som är starkast rotat hos kommentatorerna. Givetvis kommer inte dessa argument från ingenstans. Inom medicinen och sjukvården talas om övervikt och fetma på samma vis och det läggs mycket energi och resurser på att förebygga den så kallade fetmaepidemin (se exempelvis WHO 2015b; Folkhälsomyndigheten 2015). Trots den allmänna diskursen kring övervikt som ohälsosam, står inte forskningen kring detta oemotsagd. Det finns en hel del forskning som kritiserar de kopplingar som görs mellan övervikt och vissa sjukdomstillstånd, och det finns till och med forskning som visar att det är en fördel att vara överviktig i vissa sammanhang (Campos et al. 2005; Monaghan, Colls & Evans 2013). Upprepade gånger skrevs det i kommentarerna om en glorifiering av fetma, och hur denna inte är acceptabel med tanke på hälsofarorna. Steget från att begära respekt och att få slippa bli stigmatiserad tycks för mig vara långt borta från någon form av glorifiering.

Vidare fann jag kommentarer som talade om tjocka människor som ett samhällsproblem, till och med som parasiter på samhällskroppen, som suger ut resurser och kostar skattebetalarna stora summor pengar i sjukvård, med mera. Att tala om medmänniskor som ett samhällsproblem och att dessutom förminska dem till siffror i statistik och kostnader ser jag som ett steg i en avhumaniseringsprocess. Det är dock inte ovanligt att tjocka ges skulden för olika problem i samhället, även utanför den medicinska sfären. Bland annat har tjocka människor pekats ut som ansvariga för växthuseffekten och den globala uppvärmningen av vår atmosfär, något som beskrivs av bland annat Russell, Cameron, Socha och McNinch (2013).

Kommentarerna innehöll även en mängd olika argument om hur tjocka är och vad de har, vad de gör och vad de borde. Under den här kategorin blev det tydligt vilka fördomar människor har om tjocka, och det blir återigen uppenbart att tjocka betraktas som en enhetlig grupp. De egenskaper som tillskrevs dem i kommentarerna skulle kunna sammanfattas med att tjocka människor är lata, dumma och karaktärlösa, som bara sitter med handen i chipsskålen och tycker synd om sig själva, när de egentligen borde sluta klaga, ta lite ansvar och börja röra på sig mer. Detta speglar väl de fördomar som återfunnits i forskningen, beskrivet bland annat av Eller (2014), Clementi och Ogden (2009), Gilman (2008) och Gracia-Arnaiz (2010), som nämndes tidigare.

Den fjärde, och kanske den mest intressanta kategorin, berörde bland annat kommentarer som tydligt arbetade för att flytta fokus bort från tjockas (de utanför normen) situation, och *till* smalas (de som ligger innanför normen). Kommentarerna handlade bland annat om att det är lika illa att bli utsatt för kroppshån oavsett hur du ser ut, att smala också har det svårt, och vissa sträckte sig så långt som att säga att smala har det värre än tjocka. De menade att det finns ett smalhetsförakt och ett förtryck mot smala som är allmänt accepterat i samhället. Det påpekades här att smala blir stämplade som självdestruktiva och att de inte får lov att säga att de är stolta över sin kropp, till skillnad från tjocka. Det som är värt att lägga märke till här är, att inte ens under förhållanden som ursprungligen handlar om tjockas situation, får den tjocka kroppen vara i centrum. Alltså inte ens när vi talar om det normavvikande kan det normativa hålla sig borta. Detta anser jag visar tydligt att det helt enkelt inte lämnas någon plats för tjocka, utan att smala tar sig rätten att rikta strålkastarljuset mot sig själva. Precis som Åberg (2008) beskriver sträcker sig normen bortom sina egna gränser. Det som utskiljs från det normativa, måste ändå ständigt förhålla sig till den, och i detta fallet antar normen en offerposition för att hävda sin rätt i rampljuset. Självklart menar jag inte att smala kvinnor inte kan känna oro och ångest över sin kropp. Kvinnor rent generellt uppvisar ett större missnöje med sin kropp än vad män gör (Muth & Cash 1997), men i detta sammanhang handlar det om att stjäla fokus. Andra kommentarer arbetade förminskande genom att tala om andra maktordningar. De menade exempelvis att personer som rasifieras eller utpekas på grund av sin sexualitet, har det ännu värre, och därför borde inte tjocka klaga på sin situation. Min tolkning är att uppsåtet med kommentarerna var att förminska tjockas erfarenheter. Dock är det viktigt att tala om olika slags förtryck, men snarare än att jämföra dem med varandra, anser jag det mer relevant att tala om intersektionella perspektiv som behandlar hur olika maktordningar vävs samman, något jag vidare berör i metoddiskussionen (de los Reyes & Mulinari 2005).

Jag fann även en rad olika former av förolämpningar, skämt och andra uttalanden som helt enkelt bara syftade till att förlöjliga tjocka. Denna typ av kommentar förekom främst i de källor som innehöll visuella porträtteringar av tjocka, alltså bild och video. Jag hade förväntat mig att hitta grova förolämpningar, men jag blev ändå förvånad över *hur* verbalt misshandlande många av dem var. I dessa typer av kommentarer gick det även att skönja en grad av kvinnoförakt, så till vida att det användes ord som vanligtvis innebär något nedsättande mot just kvinnor, och då i kombination med uttryck om deras yttre, exempelvis ”feta slyna”.

Som ovanstående låter visa, innehåller alltså kommentarerna en rad olika nyanser av fat-shaming. Men vad säger då alla dessa kommentarer? Är det inte bara en massa allmänt tyckande från personer som valt att dela med sig? Nej, det är det inte, menar jag. Det är snarare ett tydligt uttryck för de normer vi har kring kvinnokroppen, hur den ska se ut och hur den ska tuktas.

Det händer alltså något när vi använder språket. För det är inte så att språket endast är en spegling av en existerande verklighet, utan språket i sig är med och skapar och återskapar det vi betraktar som vår värld och vår verklighet (Ambjörnsson 2006; Austin 1962; Butler 1999). Performativiteten gäller även normer och normskapande, och Butler (2004) poängterar att normen bara kommer att kvarstå som norm, så länge den ges kraft genom utagerande praktiker. Normen är beroende av avvikare för att kunna existera och den smala kvinnokroppen kvarhålls således som norm, genom att peka ut den tjocka kvinnokroppen som avvikare. Det handlar om att särskilja de bra kropparna från de dåliga (Butler 2004). Dessa fat-shamande kommentarer innebär således ett beästande och ett reproducerande av normen kring den smala kvinnokroppen.

Som berörts ovan innehöll materialet flera nyanser av fat-shaming, och överlappningarna i kommentarerna säger något om hur otroligt omfattande fat-shaming är och därmed också hur stark smalhetsnormen är för kvinnor. De olika kategorierna av fat-shaming vittnar om att normer från *olika* områden är med och påverkar bilden av hur den ”korrekta” kvinnokroppen ska vara. Exempelvis framträder genom kommentarerna den medicinska normen kring kroppen, alltså vilka kroppar som pekas ut som ”normala och friska”, och vilka som får representera motpolen, som en påverkande faktor för normen kring utseende. Inom denna norm ses den smala kroppen som den friska och dugliga, medan den tjocka anses vara sjuklig och mindre duglig, något som sedan projiceras in i normen om den smala vackra kvinnokroppen.

I kapitlet om tidigare forskning beskrevs att konsekvenserna för stigmatiseringen av tjocka kvinnokroppar är omfattande. Det kan tänkas att en del av kommentarerna innerst inne var

välmenande och inte alls ute efter att trycka ner någon. Dessvärre är intentionerna i detta fallet oviktiga. Orden nedvärderar och shamar vare sig de vill eller inte. Det talas om hälsa, individansvar och andra aspekter, och det är just mångfalden, nyanserna i fat-shamingen som visar på kraften som ligger bakom. Var och en kanske de här kommentarerna inte säger så mycket, kanske inte ens kategorierna enskilda gör det, men tillsammans utgör de ett kraftfullt normativt mönster, som följer tjocka som en skugga i deras vardag och gör det svårt för dem att undkomma.

I inledningen beskrevs hur kroppsideal är föränderligt över tid. Det som var det konstituerade idealet och normen under en viss tidsperiod, kan i andra perioder ses som något icke önskvärt. Kanske (förhoppningsvis) kommer kroppsidealet för kvinnor att förändras igen, i bästa fall utvidgas till att inkludera flera olika kroppstyper, och där fokus på skönhet är minimal.

Sammanfattningsvis var syftet med denna studie att, ur ett genusvetenskapligt perspektiv, undersöka den negativa synen på kvinnor med tjocka kroppar, genom att utforska olika mönster av fat-shaming på internet.

Studien syftade till att svara på följande frågeställningar:

- På vilka sätt uttrycks fat-shaming genom kommentarer på internet, rörande tjocka kroppar och deras rätt att få synas på samma villkor som normsmala kroppar?

Jag har funnit att fat-shaming uttrycks på flertalet olika vis. Jag fann fem olika kategorier som i sin tur består av tolv subkategorier, vilka redovisats ovan. I stora drag innehöll kommentarerna fat-shaming som baserades på beteckningar som: (o)hälsa, samhällsbelastning, fördomar om tjocka, förringning av stigmatproblematiken, samt förolämpningar.

- Hur återskapas och upprätthålls normen om kvinnokroppen som smal, genom kommentarerna?

Genom att med språket peka ut den tjocka kvinnokroppen som mindre duglig, och avvikande reproduceras och upprätthålls synen på den smala kvinnokroppen som det önskvärda, som normen. Bara genom att peka ut avvikare kan normen upprätthållas, och kommentarerna i denna studie fungerar som ett verbalt utpekande.

En reflekterande tanke så här efter att ha läst om all forskning som finns kring fettstigmatiseringen, diskrimineringen och dess konsekvenser, är att trots all denna kunskap och

insikt i problematiken, så är fortfarande inte kroppsstorlek en grund för diskriminering enligt svensk lag (DO 2015). Detta anser jag är en fråga som kan och bör drivas hårt.

Metoddiskussion 4.2

Jag har i denna uppsats försökt att så utförligt och grundligt som möjligt beskriva och motivera alla steg i processen, för att göra arbetet så transparent som möjligt. Detta tillåter andra forskare att granska de valda arbetsmetoderna, de avvägningar som gjorts, och de resultat som framkommit under arbetets gång.

Då syftet med studien var att ur ett genusvetenskapligt perspektiv undersöka den negativa synen på kvinnor med tjocka kroppar, genom att utforska olika mönster av fat-shaming på internet, använde jag metoden icke deltagande, dold observation på öppna internetforum. Det skulle kunna argumenteras att det är mer etiskt korrekt att informera kommentatorerna om att deras ord studeras och sammanfattas i en uppsats, men jag menar att detta inte är en nödvändighet. I metodstycket argumenterade jag för mina resonemang och avvägningar, och med tanke på att personerna bakom kommentarerna i just denna studie är helt irrelevanta, anser jag mig inte ha klivit över några gränser gällande integritet och/eller konfidentialitet. Eftersom alla kommentarer som har ”citerats” har skrivits om, inga namn nämns, och inte heller några direktlänkar till de sidor på forumen som använts som underlag för kommentarsinsamlingarna har angivits, menar jag att tillräckliga åtgärder har tagits för att skydda individerna.

Min personliga utgångspunkt sätter ramen för min roll som forskare och med forskarrollen kommer ansvar och makt. Jag har kontinuerligt under arbetet försökt förhålla mig till min position och min bakgrund har utan tvekan påverkat de val jag gjort i utformningen av studien. Dock anser jag att de ramar jag har satt upp för arbetet, kriterierna och avgränsningarna, gör att andra forskare med andra bakgrunder än min, skulle få samma resultat som jag. Ramarna utgör alltså en styrka i arbetet som stärker studiens position. Med synen på vetenskap som situerad, gör denna studie inte något allmängiltigt och universellt sanningsanspråk, utan avser d att utgöra en liten del, en liten sanning, i ett större och mer komplext sammanhang.

Valet att använda öppna forum var inte enbart ett strategiskt val i förhållande till etiska principer, utan baserades även på viljan att se vilka fat-shamande kommentarer som yttras i det offentliga rummet – på internet, istället för i slutna rum där saker avses stanna mellan de virtuella väggarna. Det blir alltså ett sätt att visa på hur pass accepterat det är att *öppet* fat-shama någon. Valet av vilka slags forum och hur många som skulle användas, baserades på studiens tidsradie och omfattning. Eftersom urvalet av internetsajter grundade sig i att representera olika

typer av internetforum, känns de valda sajterna relevanta. Spridningen av de olika källorna, alltså variationen mellan text, bild och video är något som stärker uppsatsen så till vida att det visar på att såväl text som bild (rörlig och orörlig, verbal och ickeverbal) väcker, i mångt och mycket, samma slags känslor när det gäller tjocka kroppar. En fundering som uppkom under analysen, rörande intersektionalitet, var i vilken grad kroppsstorlek och hudfärg tillsammans påverkar hur kommentarerna ser ut. Samtliga bild- och videokällor föreställde vita tjocka kvinnor. Hade kommentarerna sett annorlunda ut om bilderna föreställt rasifierade tjocka kvinnor istället?

Storleken på arbetet ger ingen möjlighet till att generalisera internet, vilket inte heller var studiens avsikt. I relation till arbetets storlek och syfte anser jag att materialet är uttömmande och tillfredsställande och att resultatet och analysen kan ge en god bild över hur fat-shaming på internet *kan* se ut.

Under arbetets gång har många frågor väckts hos mig, många insikter som kommit, och jag har stundtals önskat att jag hade haft mer tid och utrymme att dra i trådar som kommit upp under resan. Det blir allt tydligare hur otroligt omfattande fettföraktet är och att det är integrerat in i princip alla livaspekter på ett eller annat sätt. Det som står klart för är att jag verkligen bara skrapat på ytan av detta ämne och att det finns så oändligt mycket mer att utforska. Denna studie bör därför ses som inkörsport, en guide, för vidare forskning. För att mer grundligt undersöka fenomenet fat-shaming på internet, och för att ge en djupare förståelse, skulle förslagsvis en analys av personerna bakom fat-shamande kommentarer vara relevant. Ytterligare en intressant aspekt skulle vara att följa de diskussioner som uppstår, kommentatorerna emellan, för att dels se hur de olika åsikterna påverkar varandra, samt hur eventuella moderatörer på forum väljer att agera kring fat-shamande kommentarer, i de fall då de av någon utpekats som just sådana. Det finns mycket kvar att utforska, på många olika plan och det gäller bara att välja en tråd och börja nysta.

Referenser

- Aftonbladet (2015). Hämtat 150522 från URL: (<http://www.aftonbladet.se/siffror/>)
- Alexa (2015a). Hämtat 150508 från URL: (<http://www.alexa.com/siteinfo/youtube.com>)
- Alexa (2015b). Hämtat 150522 från URL:
(<http://www.alexa.com/siteinfo/huffingtonpost.com>)
- Ambjörnsson, F. (2006). *Vad är queer?* Stockholm: Natur & Kultur AB
- Andersson, E. (2013). *Kroppsideal och ätstörningar ur ett genusperspektiv. En kvalitativ studie om synen på kropps ideal och stort ätbeteende i förhållande till genus och könsroller.* B-uppsats. Karlstad Universitet.
- Annis, N. M., Cash, T. F. & Hrabosky, J. I. (2003). Body image and psychological differences among stable average weight, currently overweight, and formerly overweight women: the role of stigmatizing experiences. I *Body Image*. No. 1. S. 155-165.
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. London: Oxford University press
- Björck, I. (2010). Hämtat 150511 från URL: (<http://www.vetenskaphalsa.se/fetmaepidemin-sprider-sig-over-varlden/>)
- Brandheim, S. (2012). Fetman pekar tillbaka – från omforskat objekt till forskande subjekt. I Karlsson, L.B. (red). & Piuva, K. (red). *Genusperspektiv i socialt arbete*. Stockholm: Natur och kultur AB
- Butler, J. (1999). *Genustrubbel*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos
- Butler, J. (2004). *Undoing gender*. New York: Routledge
- Campos, P., Saguy, A., Ernsberger, P., Oliver, E. & Gaesser, G. (2005). The epidemiology of overweight and obesity: public health crisis or moral panic? I *International Journal of Epidemiology*. Vol. 35. S. 55.60
- CBC. (2013) Hämtat 150522 från URL: (<http://www.cbc.ca/news/health/strong-is-the-new-skinny-out-in-the-social-media-world-1.1311765>)
- Chen, E. Y. & Brown, M. (2005). Obesity stigma in sexual relationships. I *Obesity research*. Vol. 13. No. 8
- de Beauvoir, S. (2002). *Det andra könet*. Stockholm: Nordstedts

De Brún, A., McCarthy, M, McKenzie, K. & McGloin, A. (2014). Weight stigma and narrative resistance evident in online discussion of obesity. I *Appetite*. No. 72. S. 73-81

de los Reyes, P. & Mulinari, D. (2005) *Intersektionalitet: Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. Malmö: Liber AB

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.

DO. (2015). Diskrimineringsombudsmannen. Hämtat 150527 från URL:

(<http://do.se/sv/Diskriminerad/Diskrimineringsgrunderna/>)

Eduards, M. (2007). *Kroppspolitik – om moder Svea och andra kvinnor*. Stockholm: Atlas

Eller, G. M. (2014). On fat oppression. I *Kennedy Institute of Ethics Journal*. Vol. 24. No. 3. S. 219-245. The John Hopkins University Press.

Expressen. (2010). Hämtat 150511 från URL:

(<http://www.expressen.se/halsoliv/fetmaepidemin-sprider-sig/>)

Fikkan, J. L. & Rothblum, E. D. (2012) Is fat a feminist issue? Exploring the gendered nature och weight bias. I *Sex roles*. No. 66. S. 575-592.

Folkhälsomyndigheten. (2015). Hämtat 150527 från URL:

(http://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/11966/fetma_1_inlaga.pdf)

Garner, D. M. (1997). The 1997 body image survey results. I *Psychology today*. Vol. 30. S. 30.46.

Gemzöe, L. (2002). *Feminism*. Stockholm: Bilda förlag & Idé AB

Gilman, S. L. (2008). *Fat. A cultural history of fat*. Cambridge: Polity Press

Gracia-Arnaiz, M. (2010). Fat bodies och and thin bodies. Cultural, biomedical and market discourses on obesity. I *Appetite*. Vol. 55. No. 2. S. 219-225.

Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. I *Nurse Education Today*, 24, 105-112

Haraway, D. (1988). ”Situated knowledges: The science question in feminism and privilege of partial perspective”. I *Feminist studies*. Vol.14. No. 3

- Hoover. (2015). Hämtat 150522 från URL: (http://www.hoovers.com/company-information/cs/company-profile.thehuffingtonpostcom_Inc.a5fa2830653301c7.html)
- Inquisitr. (2015). Hämtat 150522 från URL: (<http://www.inquisitr.com/1823749/strong-is-the-new-skinny-the-rise-of-the-fit-woman/>)
- Johansson, A. (2012). Hämtat 150511 från URL: (<http://www.dn.se/insidan/plagsamt-fokus-pa-ytan/>)
- Kargbo, M. (2013). Toward a new relationality: Digital Photography, Shame, and the Fat Subject. I *Fat Studies: An interdisciplinary Journal of Body Weight and Society*. Vol.2. No. 2. S. 160-172.
- Kiaindex. (2015). Hämtat 150508 från URL: (http://www.kiaindex.se/?object_id=1343&kyear=2015&kweek=2)
- Lady Dahmer. (2015). Hämtat 150522 från URL: (<http://ladydahmer.nu/om-lady-dahmer/>)
- Lewis, S., Thomas, S. L., Warwick Blood, R., Castle, D. J., Hyde J. & Komesaroff, P.A. (2011). How do obese individuals perceive and respond to the different types of obesity stigma that they encounter in their daily lives? A qualitative study. I *Social Science and Medicine*. Vol. 73. S. 1349-1356
- Liukko, A. (1996). *Mat, kropp och social identitet*. Stockholm: Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.
- Monaghan, L. F., Colls, R. & Evans, B. (2013). Obesity discourse and fat politics: research, critique and interventions. I *Critical Public Health*. Vol. 23. No. 3. S. 249-262
- Muth, J. & Cash, T. (1997). Body-Image Attitudes: What difference Does Gender Make? I *Journal of Applied Social Psychology*. Vol. 27. No. 16. S. 1438-1452
- Mårtensson, M. (2015). Hämtat 150511 från URL: (<http://www.aftonbladet.se/wendela/article10236371.ab>)
- Nyheter24. Hämtat 150508 från url: (<http://nyheter24.se/om/om-nyheter24>)
- Ogden, C. & Clementi, J. (2010). The experience of being obese and the many consequences of stigma. I *Journal of obesity*. Vol. 2010.
- Patel, R., & Davidsson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB

- Popenoe, R. (2005). Ideals. I Kulick, D (red.). & Meneley, A (red.). *Fat. The anthropology of an obsession*. New York: Jeremy P. Tarcher/Penguin
- Puhl, R. & Brownell, K. D. (2001). Bias, discrimination, and obesity. I *Obesity research*. Vol. 9. No. 12 S. 788-805.
- Ramazanoğlu, C. & Holland, J. (2002). *Feminist methodology: challenges and choices*. London: SAGE Publications
- Rosenberg, T. (2005). Könet brinner! Judith Butler. Texter i urval av Tiina Rosenberg. Stockholm: Natur och kultur AB
- Russell, C., Cameron, E., Socha, T. & McNinch, H. (2013). "Fatties cause global warming?": Fat Pedagogy and Environmental Education. I *Canadian Journal of Environmental Education*. Vol. 18. S. 27-45
- Schwartz, M. B. & Brownell K. D. (2003) Obesity and body image. I *Body Image*. No.1. s. 43-56. Department och Psychology, Yale Center for Eating and Weight Disorders, Yale University. New Haven.
- Simsek, B. (2015). Hämtat 150511 från URL:
(<http://www.netdoktor.se/overvikt/nyheter/Global-fetmaepidemi--tva-miljarder-feta-eller-overviktiga/>)
- Sociology guide. (2015). Hämtat 150522 från url: (<http://www.sociologyguide.com/basic-concepts/Social-Norms.php>)
- Swami, V., Pietsching, J., Stieger, S., Tovée, M. J. & Voracek, M. (2010). An investigation of weight bias against women and its associations with individual difference factors. I *Body image*. No. 7. S. 194-199.
- Sveningsson, M., Lövheim, M. & Bergquist, M. (2003) *Att fånga nätet. Kvalitativa metoder för internetforskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Tidningen Solo. (2015). Hämtat 150508 från URL: (<http://tidningensolo.se/om-frida-forlag/>)
- Trendrapporten. (2015) Hämtat 150511 från URL: (<http://trendrapporten.se/halsotrend-eller-halshets>)
- Websta. (2015) Hämtat 150508 från URL: (<http://websta.me/about>)

WHO. (2015a). World Health Organization. Hämtat 150504 från URL:
(http://apps.who.int/bmi/index.jsp?introPage=intro_3.html)s

WHO. (2015b) World Health Organization. Hämtat 150527 från URL:
(<http://www.who.int/nutrition/topics/obesity/en/>).

Wolak, J., Mitchell, K. J. & Finkelhor, D. (2007). Does online harassment constitute bullying? An exploration of online harassment by known peers and online-only contacts. I *Journal of Adolescent health*. No. 41. S. 51-58.

Young, M. (2000). *Att kasta tjejkast*. Stockholm: Atlas.

Åberg, M. (2008). *Lärardrömmar. Om makt, mångfald och konstruktioner av lärarsubjekt*. Göteborg: Göteborgs universitet